

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЧОРНОЇ МЕТАЛУРГІЇ В УКРАЇНІ

Чорна металургія є суттєво важливою галуззю господарства України, так як становила 30% всього промислового виробництва і аж 40% експорту [1]. Вертикально інтегрована, вона створює значну додану вартість на всіх стадіях виробництва. Її розвиток останніх 10 років відбувався з перешкодами через зовнішні фактори.

Анексія Криму та збройний конфлікт на Донбасі створили кризу 2014-2015, що позначилося значним падінням металургійної промисловості через зруйновані транспортні шляхи, обстріли підприємств, зменшення інвестицій та дефіцит сировини: паливної сировини (коксу) та самого металу.

Наступною проблемою було зменшення активів міжнародної групи компаній «Метінвест» через втрату підприємств на непідконтрольній території, а відповідно падіння виробництва сталі, залізорудного та вугільного концентрату. Згодом COVID-19 вплинув на споживчий фактор: закриття ринків та зменшення споживання.

Фінальним і найбільшим ударом по металургії стала повномасштабна війна у 2022. Вона не просто сповільнила розвиток чорної металургії, а відкинула на десятки років назад. Найвагомішою втратою у перший рік війни було руйнування 2-ох потужних гігантів, що забезпечували більше ніж 30% виробництва сталі – «Азовсталь» та ММК ім. Ілліча. Постраждала також інфраструктура та підприємства, що забезпечували виробництво електро- та теплоенергією, зокрема Луганська ТЕЦ та «Авдіївка Кокс». Решта виробництв також постраждали від частих обстрілів та відключень електроенергії. Результатом цього стало суттєве скорочення виробництва металу у 2022 році порівняно з 2021: -72% металопрокату, -70.7% сталі та -69.8% чавуну. Порівняно з 2022 виробництво у першому півріччі 2023 скоротилося ще більше: -41% металопрокату, -37.7% сталі та -37.5% чавуну [1]. Загалом, порівняно з 2013 роком, Україна скоротила виробництво сталі майже на 80% [2].

До того ж, з початку війни підприємства стикнулися з обмеженим фінансуванням та призупиненням відшкодування ПДВ (20%) експортерам. Відбулося зростання цін на продукцію у зв'язку з блокуванням логістичних шляхів, а саме портів, через які зазвичай експортувалося 65% продукції [1]. Виникла потреба в створенні нової логістики, що стала дорожчою і складнішою, що зменшило конкурентоспроможність українського металопрокату. Отже, ще однією проблемою розвитку чорної металургії став її ускладнений, обмежений та зменшений експорт. У 2023 році експорт напівфабрикатів зменшився на 68% порівняно з 2022, що принесло на 67% менше прибутку [2]. Так як чорна металургія України на 80% була орієнтована на експорт, то обмеження в експорті суттєво стримує розвиток цієї промисловості та веде до її занепаду.

Резюмуючи, основними проблемами розвитку чорної металургії України є анексія Криму, конфлікт на Донбасі, обмеження під час COVID-19 та повномасштабна війна, що почалася в 2022. Всі ці фактори призвели до зменшення виробництва та експорту, особливо під час війни (на 80% зменшилось виробництво сталі порівняно з 2013. Важливі та потужні заводи гіганти знищені, а решта пошкоджені чи не мають змоги повноцінно функціонувати. Це несе значний вплив на економіку України, оскільки металургійна промисловість становить 30% всієї виробничої промисловості та 40% експорту.

Перелік посилань

1. Українська металургія після 24 лютого: хто підставить плече атлантові? [Електронний ресурс] – Автор: Вікторія Агапова (2023) – Режим доступу: <https://voxukraine.org/ukrayinska-metalurgiya-pislya-24-lyutogo-hto-pidstavyt-pleche-atlantovi>
2. Відновлення до рівня 60%: стан української чорної металургії в липні 2023 року. [Електронний ресурс] – Автор: Валерій Моїсєєв (14.07.2023) – Режим доступу: <https://thepage.ua/ua/economy/stan-ukrayinskoyi-chornoji-metalurgiyi-u-lipni-2023-roku>